

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lisdagen, den 17 Martii, 1767.

Ännu lefwer den wälmenande Medborgaren
 (ingen redelig Götheborgare stöte sig af
 namnet; det kan hedra sin egare utan andras
 förfång) hwilken, uti N:o 49 af Spionen uti
 förlidet år, med nog styrka uttrar sin tanke an-
 gående Brandförsäkringen här i Staden. Han
 hade knapt fått tala til punkt, förre än han
 blef motsagd, hwaraf N:o 50 af min weko-
 skrift vittnar. Alm. rheten är säkraste Doms-
 stolen i almänna mål, och utan twifwel tän-
 ker den wälmenande Medborgaren, om ej
 i wår Stad, likwål här få önskad utslag.
 Han uttrar i dag, genom et bref, widare sina
 tankar i nämnda ämne, hwilka han här, til
 motägares uplysning, åstundar införde. Jag
 är öfwertygad om, at månaen låter detta paps-
 per både med förakt och ledsnad, blott emedan
 det angår en nyttig inrättning, och at både jag
 och min Correspondent få liten tack för beiv-
 ret. Storsak: wi begäre inæn: äro bagge
 wälmenande, utan egennyttia i saken; ty wi
 & ega

ega bågge hus på lika sätt: nämligen så länge
wäre wårdar tillåta det.

Min Herre!

Swarken låtja, ej heller råddhåga för Förfat-
taren af breswet, rörande Brandtförsä-
krings- Anrättningen härstädes uti förlidet års
Spion N:o 50; men wäl sylor hafwa hindrat
mig från fulgörandet af mit förra löfte, an-
gående ytterligare anmärkningar uti detta wig-
tiga ämne. Den nu nyligen utkomna wäl-
signada förordningen, om Tryck- och Skriffri-
heten, har äggat min iswer för det almänna
bästa, och jag har trodt mig böra afbryta från
ensiftilta gøremål, samt nytja någon stund för
wårt Allmänna, och, om mögeliget wore, wäc-
ka uppå mine, uti förberörda angelågna
mål, ännu slumrande Medborgare.

J brist af tillräckelig tid får jag, för denna
gången, lemna mit förra upsåt, at meddela
mine tankar öfwer förenings-punktarne. Jag
tycker mig wara föranlåten, at först närmare
wederlägga innehållet af öfwanämnda bref.

Författaren af detta påstår en jämföring
imellan de bägge af mig andragna förslagen;
utan at estertänka de af mig anförda skäl, i
följe af hwilka det ena förefallet mig mera ska-
deligt än nyttigt. Han anser fördelen wid det,
at lidande Husegare blifwa tilfullo skadeslöse
för större, än de flere medellose Medborgares
Fånbara

Fånbara olågenhet; så framt någon betydande eldswåda i början af en sådan inrättning skulle hända.

Det är ej nog, at Författaren wil betala samma afgift til härwarande Brandtförsäkrings-Contoiret, som utländske Assuradeur:erne nu få; ty det wore owist om hälften af Husegare härstädes skulle kunna och willa följa hans esters döme; årliga afgiften bör således wara jämfad efter de flere medellöses, det är de flestes wilkor, och blir för dem ej lockande, om icke ändrig.

Det sista förslaget uti utkomna, och åberopade Skriften, är i detta affeende, efter min tanke, ojämnförligt. Jag lägger och samma grund för min uträkning, som är för de öfriga, nämligen utfättandet af husens wärde, och wil således wisa Författaren, at han med fördel kan ingå uti detta förslag, och at han, waktad olyckelig händelse, kan wara helt och hållet skadeslös.

Låt wärdet af hans hus wara 15000 Dal. Sm:t; får altså utlåningen årligen 2 och tre fjerdedels procent, eller 412 Dal. 16 öre Sm:t. Efter min påyrkade Plan, betalar han til Contoiret här allena 90 D. Sm:t, samt eger genast säkerhet för ungefärligen halftwa wärdet af huset, det jag nedanföre närmare får wisa. Låter han nu försäkra den andra hälften på utländsk ort; så betalas därföre 206 Dal. 8 öre Sm:t, då dessa, med öfwannämnde 90 Dal.

sammanräknade, afdragas från förstnämnde 412 Dal. 16 öre, blir årliga besparingen för en sådan Husegare 116 Dal. 8 öre S:mt, och han om fulkomliga skadelöshet jäfer.

Utlåningen singe härigenom genast hälften mindre, samt sluteligen alsinter, allt som Cassans eller Contrivets styrka här tilltog, och en af de förtröfligare inrättningar wunne sin början med almånhetens drägeliga kånning. Ut nu nåmare bewisa flere, mindre förmögne Husegares olågenhet, och kånbara skada af en förening, til fulkomligt skadelöshets hållande fins imellan; så här det icke bestridas, at skadan oförnekeligen blifwer imellan 6 och 7 tunner guld; om något af de nu fulbygda fyra qwarteren, eller så kallade Notarne, afbrunne, hwilket Gud för ewärdeliga tider afböge, och wi da mer om det större af dem råkade ut för et så olyckeligt öde: i händelse at detta tildrog sig första året af föreningen; hade ju de för 27 tunnor guld återstående Husegare, efter afdrag af insättningen til Cassan, en fjerdedel af deras Huswårde eller 25 procent at betala. Swarifrån skalle nu en medellös, eller mindre förmögen, som med lånta pengar egde hus för 2 til 3000 Dal. inom någon kort tid, taga 5 til 800 Dal. S:mt, och huru många ega icke hus på detta sätt, i swär belågenhet nog, för mindre och större wårde? Witnar icke förfarenheten, at man här alt för många, med nog swårighet, söker betalning för råtmätig fordran, under

underfundom af ganska ringa betydelse, hward
 skulle icke ske i denna handelse? Lägge wi där-
 til, at mängden af de förlågne, wid sådant til-
 falle, blesive anseelig: at folk som eger och kan
 låna ut pengar, då som mest är återhålligt;
 men inrätningen likafult skal hafwa sin gång;
 så ser jag icke annat, än at några hundrade
 hus, jämte mångfaldig annan egendom, skola
 komma at säljas, egarne til en estertänkelig
 skada, om icke undergång. D'remot, och efter
 sista förslaget, utan någon widare jämföring
 antaget, blir, i fall af en förutnämnd olycke-
 lig handelse, Contoires tilsång, första året 40
 til 50 procent, då man råknar det inteknada
 Huswud-Capitalet af 3 tunnor guld, tillika
 med räntan 19000 Dal. Smt, emot en skada
 af 6 til 7 tunnor guld; hwilken tilgång tyckes
 wara mer än swarande emot den lindriga år-
 liga afgiften, som därför til Cassan betald
 blifwet, samt de flere mindre förmognas råd
 och wilkor. Som desutom nio tiondedelar,
 eller, låt wara, fyra femtedelar af wåra Hus-
 egare, icke låta förslätra sina hus; så wore wål
 obilligt, at desse, som i jämföring efter deras år-
 liga sammanskott ägde skäligen jämfad säkerhet,
 skulle för någras ensinhet widtaga en förening,
 som, oaktadt de genom försynens nåd wore be-
 friade från wädelden, kunne ödelägga dem
 til deras timeliga wålmåga och utkomst; endast
 för at hålla sine lidande Medborgare skadeslö-

se. Jag åberopar mig i öfrigit allt det jag utt
 mit förra, i kort begrep, anfördt, och förmodar
 at ingen, som är kännare af wårt modersmål,
 mistager sig på rätta meningen deraf. Jag
 frikallar mig åfwen, nu som förr, från den för-
 måtenheten at willa påtruga någon mit tänkes
 sätt, fast jag ej kan förmå mig at affstå derifrån,
 förr än min motsägare grundeligen wedderlagt
 mig. Utom at göra detta, tyckes mig han gått
 för wida, då han utlåter sig, at mången lär
 unddraga sig at härstädes försäkra sit hus,
 liksom wille han inråda folk at afhålla sig der-
 ifrån, för at därmed få sin mening fram. Jag
 wil ej tro detta om en wälsinnad Medborgare;
 men tror endast, det hans fel är, at i sina tän-
 kesätt wara orörlig. Utan twiswel är hans
 wilkor lysande; ty hade han den swårighet
 at få låna pengar som andra och flere; så tor-
 de han snarare blifwa den olågenhet warse,
 som skulle trycka de fleste, uti at anskaffa sina
 andelar, och han skulle tillika mera ömas om
 deras egendom, som, i widrig händelse, genom
 utsökning, bleswe för halfwa wärdet försald.
 Jag åberopar mig icke på medhåll, ehuru det
 ta års Spion N:o 2 därtill ger anledning.
 Men at denna angelägna saken, til förmån
 för samtliga Stadens Inwånare, måtte win-
 na framgång och fulbordan, önskas af en stån-
 digt

Wälmenande Medborgare.

Öfwer

Öfwer Herr Johan Wohlfahrt.

At tidigt tänka på vårt sista,
 Och at wi sku ur werlden gå,
 Det har jag hört däri bestå:
 At lära hastigt lappri mista.
 Den läran fordrar flere dar:
 Jag är ej gransynt i den saken;
 Men önskar likwål wara waken,
 Förr än jag sista steget tar.

En yngling gömmes bland de döda,
 När werlden leker alramäst:
 En gubbe hwilar sig därnäst,
 Som tråkaf fram med swett och möda;
 Om bägge kånna rätt sit wål;
 Har werlden länge nog fått spöka;
 En yngling slipper felen öka,
 En gammal får en räddad själ.

Jag förger nu en ömsint Frände,
 Uti sit stånd en Hedersman,
 Som af en redlig iswer bran,
 När man åt månsfjor röfwerk tände.

Han

Han hade tungan i sin magt:
 Och tänkte jämväl dsjuvt i saken:
 Han sade aldrig mer på baken,
 En Han i synen wille sagt.

Kyrko-tidningar.

I Domkyrko-Församlingaen födde 3 gosse-
 och 1 flickobarn: Wigde Borgaren och Höf-
 ren Håkan Ekman, och Madame Anna Ma-
 ria Pojes: Döde Höfaren Jacob Persen,
 26 år, af hetsig feber, Funnebindaren Måster
 Christian Tribler, 37 år, af dity, Bergare-
 Enkan Malin Wörk, 74 år, af ålderdom.

I Tyska Församlingen födt 1 barn: Död
 Kopperslagaare = Aldermannen, en af Sta-
 dens 24 Äldste, Herr Johan Wohlfahrt,
 60 år, af hetsig feber.

I Kronhus-Församlingaen födde 3 barn:
 Döde Volonteuren Carl Swanbera, 60 år,
 af feber, Soldaten Nils Tornbera, 52 år, af
 tårande sjukdom, och 2 barn af slag och twinsot.

Kundgörelser.

Som Herr Volrath von Sttekens brygg
 och brännerie nu mera uphört; så antydes als-
 le, som äro skyldige för Swenssk sådes brän-
 win och dtiecka, inom inåående weckas slut det
 betala; så framt de åstunda undwika laglig
 medfart.

